

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความตระหนักและพฤติกรรมในการใช้สารเคมีป้องกัน
กำจัดศัตรูพืชในการปลูกผักของเกษตรกรในอำเภอเมือง
นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ผู้เขียน

นางสาววนิดา แจ่มจันทร์

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาน ตั้งสิบกบุตร ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรณิการ์ ภูประเสริฐ กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. มณีฉัตร นิกรพันธุ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าความตระหนักและพฤติกรรมในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการปลูกผักของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความตระหนักในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในการปลูกผักของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัยทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการใช้สารเคมี ระหว่างการใช้สารเคมี และหลังการใช้สารเคมีในการปลูกผักของเกษตรกร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในการใช้สารเคมีที่อันตรายนับกับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการปลูกผักของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกผักในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 99 ราย การรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาแสดงด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 45 - 54 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพหลักในการปลูกผักในพื้นที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่ ในพื้นที่ครอบครองเป็นของตนเอง ผู้ใช้สารเคมีเป็นเจ้าของแปลงผัก ระยะเวลาการใช้สารเคมี 1 - 10 ปี รายได้สุทธิจากการปลูกผักต่อปี 10,000 - 20,000 บาท

ความตระหนักของเกษตรกรในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืชและสารเคมีกำจัดวัชพืช พบว่า ส่วนใหญ่มีความตระหนักในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ อยู่ในระดับที่เห็นว่าเป็นอันตราย และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่เห็นว่าสิ่งแวดล้อม เริ่มเสียหายจากการปลูกผัก

พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอย่างถูกต้องและปลอดภัย ทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่ ก่อนการใช้สารเคมี ระหว่างการใช้สารเคมี และหลังการใช้สารเคมี พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่มีระดับการปฏิบัติทุกครั้ง และรองลงมาพฤติกรรมอยู่ในระดับปฏิบัติเกือบ ทุกครั้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในการใช้สารเคมีที่อันตรายกับพฤติกรรมการใช้ สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในการปลูกผักของเกษตรกร มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบ ระดับต่ำ

Independent Study Title Awareness and Behavior Toward Pesticide Use in Vegetable Cultivation of Farmers in Amphoe Mueang Nakhon Ratchasima, Changwat Nakhon Ratchasima

Author Miss Wanida Jamjun

M.A. Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee:

Assistant Professor Prasarn Tangsikabuth	Chairperson
Assistant Professor Kannikar Bhuprasert	Member
Associate Professor Dr. Maneechat Nikornpun	Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study farmers' awareness toward pesticide use in vegetable plantation affecting human health and the environment; to assess farmers' behavior toward pesticide use for 3 main vegetable plantation periods: pre-using, during-using and post-using respectively; and to study the relationship between farmers' awareness and farmers' behavior toward pesticide use in vegetable plantation.

The sample group comprised of 99 farmers, who have vegetable plantation career in Amphoe Mueang, Changwat Nakhon Ratchasima. Data collection was based on questionnaires and data analysis was conducted by using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation. The relationship analysis was analyzed by using Pearson correlation coefficient.

Results of this study revealed that the majority of farmer group were man with the age of 45-54 years, finished a primary school. They had experience in vegetable farm for 1-10 years, hold 1-5 Rai of farming area, and earned 10,000 –20,000 Baht from their vegetable products.

Farmers' awareness toward pesticide use in vegetable plantation, these include insecticides, fungicides and herbicides, showed that most of farmers realized that pesticide use could cause detrimental effect on human health and the environment has started to be damaged.

Farmers' behavior toward proper and safety pesticide use for main 3 vegetable plantation periods showed that they all have proper and safety behavior toward pesticide use every time. The second finding is that farmers have almost proper and safety behavior toward pesticide use some time when they use the pesticide.

The relationship between farmers' awareness and behavior toward pesticide use in vegetable plantation was correlated at the significant level 0.05 by low and negatively correlated.